

Sisällysluettelo

A.	Valmisteluvaiheen kuuleminen (tammikuu 2014).....	2
	Lausunnot	2
	1. Hämeen ELY-keskus / Ulla Räihä	2
	2. Museovirasto / Helena Taskinen ja Kaija Kiiveri-Hakkarainen.....	4
	3. Hämeen liitto / Maakuntajohtajan päätös § 5/2014 /.....	4
	4. HS Vesi Oy / Jarno Laine.....	5
	5. Elenia Verkko Oy / Vesa Hälvä	6
	6. Elenia Lämpö Oy / Mikko-Matti Kojonsaari	6
	Valmisteluvaiheen kommentit Hämeenlinnan kaupungin eri yksiköiltä	6
	1. Rakennusvalvonta / Tarja Niemenlehto 9.1.2014	6
	2. Paikkatieto ja kiinteistöt 13.1.2014	7
	3. Ympäristöasiantuntija Heli Jutila 20.1.2014	8
	4. Luonnonhoitopäällikkö Kaarina Aulin 21.1.2014	11
	5. Viher- ja maisemasuunnittelu.....	12
	6. Infrasuunnittelu ja rakennuttaminen	12
	Osallisten mielipiteet	13
	1. Heikki Heino 16.1.2014	13
	2. Kari Niemistö (Urpala 109-415-6-13) 15.1.2014.....	14
	3. Juho Grönholm 21.1.2014.....	15
B.	Ehdotusvaiheen lausunnot ja muistutukset (2014)	17
	Lausunnot	17
	1. Hämeen ELY-keskus / Ulla Räihä	17
	2. Museovirasto / Helena Taskinen ja Kaija Kiiveri-Hakkarainen.....	18
	3. Hämeen liitto / Maakuntajohtajan päätös § 47/2014 /.....	18
	4. Kanta-Hämeen pelastuslaitos/Petri Talikka	18
	5. Elenia Verkko Oy / Vesa Hälvä	19
	6. Elenia Lämpö Oy / Mikko-Matti Kojonsaari	19
	Ehdotusvaiheen kommentit kaupungin eri yksiköiltä.....	19
	1. Paikkatieto ja kiinteistö /Esa Rytönen.....	19
	2. Yhdyskunta-, ympäristö- ja rakentamispalvelut, infran suunnittelu/.....	20
	Muistutukset.....	24
	1. Heikki Heino	24

A. Valmisteluvaiheen kuuleminen (tammikuu 2014)

Yhdyskuntalautakunta käsitteli asemakaavaluonnosta kokouksessaan 10.12.2013. Asemakaavaluonnos on ollut nähtävillä 19.12.2013 – 24.1.2014 välisen ajan. Asemakaavaluonnoksesta saatiin 3 mielipidettä nähtävillälöön aikana. Asemakaavaluonnoksesta on pyydetty viranomaislausunnot Hämeen ELY-keskuksen alueidenkäytön yksiköltä, Hämeen liitolta, Museovirastosta, Elenia Verkko Oy:ltä, Elenia Lämpö Oy:ltä, AinaCom Oy:ltä ja HS-Vesi Oy:ltä. AinaCom Oy:ltä ei saatu lausuntoa. Lisäksi pyydettiin kommentit kaupungin eri yksiköiltä ja yhtiöiltä: LinnanInfra, infran suunnittelu ja rakennuttaminen, rakennusvalvonta, paikkatieto ja kiinteistöt, ympäristöasiantuntija, luonnonhoitopääällikkö, viheralue- ja maisemasuunnittelu. Asemakaavaluonnoksesta saatiin yhteensä 11 kommenttia ja lausuntoa ja lisäksi on huomioitu infrasuunnittelu ja rakennuttaminen -yksikön aiempi kannanotto kaavaratkaisuun.

Lausunnot

1. Hämeen ELY-keskus / Ulla Räihä

2.1.2014

Dnro HAMELY/400/07.01/2013

Nro YMP/1/2014

Hämeenlinnassa ei ole oikeusvaikutteista yleiskaavaa eikä kaava-alueella ole oikeusvaikutteista osayleiskaavaa. Kaavaluonnos on valtioneuvostossa 28.9.2006 vahvistetun Kanta-Hämeen maakuntakaavan ja 11.1.1984 hyväksytyin Hämeenlinnan oikeusvaikutteettoman yleiskaavan keskeisten tavoitteiden mukainen ja vähäisenä pidettävä poikkeaminen yleiskaavasta on perusteltu kaavaselostuksessa.

Luontoselvitykset ovat riittävät ja luonnonarvot on otettu huomioon kaavasunnittelussa. Uusia luonnonsuojelualueita ei kuitenkaan ole osoitettu. Nykyisen suojelualan laajentamis- ja uusien osoittamistarve kaavassa on jatkotyössä syytä selvittää. Siirtolapuutarha täydentää Aulangon monipuolisia virkistystoimintoja ja liittyy luontevasti Hämeenlinnan kansalliseen kaupunkipuistoon. Kansallisen kaupunkipuiston aluerajaus tulee näyttää asemakaavassa.

Kansallisessa kaupunkipuistossa olevan ulkoilumajan luonne Aulangon puistometsän käyttöön liittyvänä, luonnonläheisenä ja mahdollisimman hiljaisena virkistys- ja retkeily tukikohtana tulee säilyä. Julkisen ulkoilumajan ympäristöineen ja sitä yksityisemmän siirtolapuutarhan on erotuttava visuaalisesti ja toiminnallisesti toisistaan ja niiden välisen rajan on oltava selkeästi ympäristössä havaittavissa. Tämän vuoksi esimerkiksi siirtolapuutarhan liikenne tulee ohjata pääosin Aulangon-Heikkiläntien kautta ja opastaa vain Aulangon-Heikkiläntien kautta. Ulkoilumajan pysäköintialueen kohdalle on lisäksi tarpeen osoittaa osin istutettava suojaviheralue, joka erottaa ulkoilumajan ja siirtolapuutarhan pysäköinnin selkeästi toisistaan.

Suunnittelualueella ei ole voimassa asemakaavoja. Aulangontien länsi-puoli on kaavoitettu, mutta tie ei ole kaavassa. Aulangontie ja suunnittelualan pohjoispuolella oleva Aulangon-Heikkiläntie tulee ottaa mukaan kaavaan, jotta kaava-alueesta muodostuu tarkoituksenmukainen kokonaisuus ja liikenneyhteydet suunnittelualueelle tulevat asianmukaisesti osoitetuiksi.

Siirtolapuutarha on joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen keinoin saavutettavissa, mutta todennäköisesti pääosa käyttäjistä tulee alueelle henkilöautolla. Alueelle kuljetaan pääasiassa Aulangon-Heikkiläntien kautta. Vähäinen osa autoliikenteestä ohjautuu Linnasen kautta, joka on kansallisen kaupunkipuiston alueella ja palvelee yleistä virkistystä. Linnasta ei tule käyttää siirtolapuutarhan pääasiallisena ajoyhteytenä.

Aulangontie palvelee pääasiallisesti paikallista liikennettä ja se tulee osoittaa kaduksi (MRL 83.4 §). Myös Aulangon-Heikkiläntie tulisi osoittaa kaavassa katuna. Kaavaselostuksen mukaan siirtolapuutarhan sisällä sallitaan saattoliikenne, huoltoajo ja pelastusajo eikä autoja saa säilyttää puutarhapalstoilla tai kulkuväylillä. Tämä periaate tulisi osoittaa myös kaavakartassa.

Asemakaavan luontoarvoja ja maisemaa koskevien tavoitteiden toteutuminen edellyttää huolellista kunnallistekniikan suunnittelua ja rakentamista, minkä vuoksi kunnallistekniikan suunnittelu siirtolapuutarhan sisäisen tiestön ja hulevesien osalta tulisi tehdä rinnan asemakaavoituksen kanssa, jotta voidaan varmistua kaavan mukaisten tilavarausten riittävydestä.

Asemakaavaratkaisu tuottaa huomattavan paljon kattopintaa entiselle, valtakunnalliseen maisema-alueerajaukseen sisältyvälle pellolle. Rakennusten viljelymaisemaan sovittamisen ja hulevesien hallinnan kannalta jatkosuunnittelussa tulisi tutkia viherkattojen käyttämistä alueella.

Lausunnon antamiseen ovat osallistuneet Jukka-Pekka Flander (kansallinen kaupunkipuisto) ympäristöministeriöstä, Pertti Heikkinen (luonnonsuojelu) Hämeen ELY-keskuksesta ja Liisa-Maija Thompson (liikenne) Uudenmaan ELY-keskuksesta.

Kaavanlaatijan vastine:

Vohtenoisten vuorijalavaesiintymän luonnonsuojelualueen rajausta (SL) laajennetaan kasvillisuusselvityksessä ehdotetun mukaisesti. Kansallisen kaupunkipuiston rajausta ja sitä koskeva kaavamääräys lisätään kaavakartalle ja samalla yleismääräyksistä poistetaan maininta: "Osa kaava-alueesta kuuluu kansalliseen kaupunkipuistoon".

Vaikka ELY-keskus on pitänyt luonnosvaiheessa esitettyä kaavaratkaisua hyvänä, muutetaan kaavaratkaisua ehdotusvaiheessa siten, että liikennöinti siirtolapuutarha-alueelle tapahtuu kokonaisuudessaan Linnasen kautta. Tällöin RP-alueen pysäköinti, yhteistilat ja huolto keskitetään siirtolapuutarha-alueen eteläosaan. Ratkaisu minimoi katualueiden määrän. Aulangontie osoitetaan kaduksi voimassa olevalta asemakaava-alueelta Linnasen liittymään asti. Aulangon-Heikkiläntie säilyy yksityistienä. Siirtolapuutarha-aluetta supistetaan hieman eteläosasta, siten että se rajautuu olemassa olevaan avo-ojaan. Retkeily- ja ulkoilualue laajenee vastaavasti.

Siirtolapuutarha-alueen sisäisten kulkuyhteyksien toteutusta ja ajoneuvoilla ajoa ohjataan yksityiskohtaisemmin rakennustapaohjeilla, jotka hyväksytään kaavan yhteydessä.

Siirtolapuutarha-alueen kunnallistekninen suunnittelu aloitetaan kaavan ehdotusvaiheessa toteutettavuuden varmistamiseksi.

Rakentamistapaohjeisiin kirjataan ensisijaiseksi tavoitteeksi rakentaa mökkeihin maksaruoho-/sammalkatot. Koska osallisilta on saatu palautetta viherkattoja vastaan, vaihtoehtoisena kattomateriaalina sallitaan huopakate.

2. Museovirasto / Helena Taskinen ja Kaija Kiiveri-Hakkarainen

17.1.2014

MV/777/05.02.00/2013

Museovirasto on perehtynyt kaavaluonnokseen ja toteaa, ettei sillä ole huomautettavaa esitettyyn aineistoon. Ilman olennaisia muutoksia kaavaehdotuksesta ei tarvitse pyytää viraston lausuntoa.

Kaavanlaatijan vastine:

Koska museovirastolla ei ole huomautettavaa kaava-asiakirjoihin, ei kaavaa tältä osin ole tarpeen muuttaa. Kaavaratkaisua muutetaan liikenteen ohjauksen osalta merkittävästi, joten lausunto pyydetään museovirastolta myös ehdotusvaiheessa.

3. Hämeen liitto / Maakuntajohtajan päätös § 5/2014 /

Heikki Pusa ja Timo Reina, valmistelija Heimo Toiviainen

14.1.2014

HL/322/03.02.00/2013

Kaava-alue on vahvistetussa maakuntakaavassa lähes kokonaan Aulangonjärven alueen lähivirkistysaluetta (VL 4), joka on seudullisesti merkittävä yhdyskunta- ja taajamarakenteen viheralue. VL-alueella on voimassa MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus. Suunnittelualueen länsireuna on varattu matkailupalvelujen alueeksi, jolla arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön peruspiirteet säilytetään (RMs). Osa suunnittelualueesta on kansallisen kaupunkipuiston aluemerkin sisällä. Hankealueen läpi kulkee pohjois-eteläsuuntainen ulkoilureitti. Hankealue kuuluu lisäksi laajaan maisema-alueeseen (ma) Vanajaveden kulttuurimaisemat.

Kaava-alue kuuluu vahvistettavana olevassa 1. vaihemaakuntakaavassa kehitettävään HHT-liikennekäytävään sekä seutukeskuksen palveluyöhykkeeseen (C-vkm). Lisäksi alueen lounaisnurkka kuuluu valtakunnallisesti merkittävään Aulangon puiston rakennettuun kulttuuriympäristöön (RKY).

Hämeen liiton maakuntahallitus on 16.12.2013 päättänyt asettaa alkuvuodesta 2014 nähtäville ja pyytää lausunnot 2. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta, joka keskittyy luonnonvarojen ja osin liikenteen kysymyksiin. Luonnoksessa ei hankealueelle ole merkitty mitään aluevarauksia.

Kaavahanke sijoittuu Aulangon luonnonsuojelu-, retkeily-, urheilu-, lähivirkistys- ja matkailupalvelujen alueiden laajaan ja arvokkaaseen kokonaisuuteen. Siirtolapuutarha- ja viljelypalstatoiminta on sovitettu lähivirkistysalueelle siten, että toiminta-alue säilyy kaikille avoimena ja alueen läpi kulkevia yhteyksiä voidaan käyttää yleiseen virkistykseen. Toiminta-alue on kaavaluonnoksessa sijoitettu kansallisen kaupunkipuiston aluerajauksen ulkopuolelle. Aulangon luonto- ja virkistysalueiden kokonaisuus huomioiden kaavahanke ei vaaranna Aulangon kulttuurihistoriallisia, luonnonsuojelullisia eikä maisemallisia arvoja ja siirtolapuutarha- ja viljelypalstatoiminnan voidaan katsoa sopivan maakuntakaavan lähivirkistysalueelle. Kuten kaavaselostuksen kohdassa 5.4.4 Vaikutukset virkistykseen todetaan, lisää siirtolapuutarhan sijoittuminen Aulangonjärven rannan läheisyyteen alueen kiinnostavuutta ja monipuolistaa vapaa-ajanvieton mahdollisuuksia.

Alueen luontoarvot ja maisemalliset näkökohdat on riittävästi huomioitu.

Uuden modernin siirtolapuutarha-alueen konseptikehitys Hämeenlinnaan on kirjattu yhdeksi väestön hyvinvointiin liittyvistä kärkihankkeista Hämeen maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelmaan 2014.

Kaavanlaatijan vastine:

Koska Hämeen liitolla ei ole kaavaluonnokseen huomautettavaa, ei asemakaavaluonnosta tältä osin ole tarpeen muuttaa. Asemakaavaselostusta täydennetään vaihemaakuntakaavoitusta ja maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelmaa 2014 koskevilla tiedoilla.

4. HS Vesi Oy / Jarno Laine

30.12.2013

Kaavaluonnosalue sijoittuu osittain vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen ulkopuolelle, mutta verkostot (vesi- ja jätevesi) kulkevat Linnasella, joten alue on liitettävissä em. johtoihin.

Ohessa verkostolajeittain tarkemmin:

Vesihuollon aluevaraukset:

Kaavaluonnosalueelle ei tule HS-Veden runkoputkia, joten HS-Vedelle ei tarvitse esittää aluevarauksia.

Käyttövesi:

Kaava-alueen rakennukset voidaan liittää Linnasella kulkevaan 160-runkovesijohtoon.

Jätevesi:

Kaava-alueen rakennukset voidaan liittää omalla kiinteistökohtaisella pumppaamolla/pumppaamoilla Linnasella kulkevaan 160PEH paineviemäriin.

Hulevesi:

HS_vedellä ei ole alueella hulevesiviemäriä. Kaava-alueen hulevedet voidaan johtaa alueen avo-ojastoon ympäristöviranomaisen ohjeiden mukaisesti.

Yleinen palovesi:

Yleinen palovesi voidaan toteuttaa normaalilla palovesiasemalla/-asemilla/-posteilla. Kunnalla on alueellansa yleisen paloveden toimitusvelvollisuus, jonka käytännön toteuttamisesta kunta on tehnyt sopimuksen HS - Veden kanssa.

Lähin olemassa oleva paloposti PP456 sijaitsee Aulangon retkeilymajalla.

Kiinteistökohtainen sammutusvesi:

Kiinteistökohtaisten sprinklerien liittamisestä HS - Veden vesijohtoon sovitaan tapauskohtaisesti erikseen. Alueen runkovesijohtoverkosta ei kuitenkaan voida ottaa suurituottoista sprinkler- liittymää.

Kaavanlaatijan vastine:

Koska HS-Vedellä ei ole asemakaavaluonnokseen huomautettavaa, ei asemakaavaluonnosta ole tältä osin tarpeen muuttaa. Asemakaavaehdotukseen merkitään RP -alueelle sijoitettavan pumppaamon paikka ohjeellisena.

5. Elenia Verkko Oy / Vesa Hälvä

23.1.2014

Elenia Oy pyytää varaamaan suunnitellulle kaava-alueelle kaksi pm -paikkaa puistomuuntamon sijoittamista varten liitekartan osoittamiin paikkoihin tai niiden välittömään läheisyyteen. Toisella paikalla sijaitsee tällä hetkellä pylväsmuuntamo. Vähimmäisetäisyydet puistomuuntamosta lähimpiin julkisiin rakennuksiin tulee olla 15 m ja muihin rakennuksiin 5 m.

Kaavoitettavalla alueella sijaitsee 20 kV keskijänniteilmajohtoja ja 0,4 kV pienjänniteilmajohtoja ja -maakaapeleita oheisen suuntaa-antavan liitekartan mukaisesti. Työskenneltäessä ja rakennettaessa nykyisten sähköverkon rakenteiden läheisyyteen tulee huomioida sähköturvallisuuden edellyttämät etäisyysvaatimukset.

Nykyisille rakenteille ei ole tarkoituksenmukaista varata kaavaan johtoalueita, mutta pyydämme huomioimaan, että mahdollisista ylimääräisistä johtomuutoksista aiheutuvat lisäkustannukset laskutetaan työn tilaajalta. Rakentamisesta aiheutuvat kustannukset ja aikataulu on sovittava tapauskohtaisesti ennen työn aloitusta (maastokatselmus, tarjous-/tilausmenettely).

Elenia Oy:llä ei ole muuta huomauttamista asemakaavaan ja esitettyihin maankäyttöratkaisuihin.

Kaavanlaatijan vastine:

Kaavakartalle osoitetaan ohjeelliset puistomuuntamopaikat (pm) Elenian osoittamiin kohtiin tai niiden välittömään läheisyyteen.

6. Elenia Lämpö Oy / Mikko-Matti Kojonsaari

31.12.2013

Ei huomautettavaa.

Kaavanlaatijan vastine:

Koska Elenia Lämpö Oy:llä ei ole asemakaavaluonnokseen huomautettavaa, ei asemakaavaluonnosta ole tältä osin tarpeen muuttaa.

Valmisteluvaiheen kommentit Hämeenlinnan kaupungin eri yksiköiltä

1. Rakennusvalvonta / Tarja Niemenlehto 9.1.2014

Yksitysteiden käyttö pysäköintialueille pitää olla kirjallisena ennen lupien myöntämistä. Rakennusvalvonnalla ei ole muuta huomautettavaa kaavasta.

Kaavanlaatijan vastine:

Kaavan liikenne- ja ratkaisua on päätetty muuttaa ehdotusvaiheessa siten, että RP-alueelle kuljetaan Linnasen kautta. Näin kaavassa minimoidaan katualueiden määrä, eikä yksityistietä tarvitse käyttää RP-alueelle kulkemiseen.

2. Paikkatieto ja kiinteistöt 13.1.2014

Jotain huomioita, ei varsinaista kommentoitavaa asemakaavasta.

Alueesta muodostuu erillinen muista asemakaavoista erillään oleva asemakaava.

Asemakaavan selostus kohta 3.1.7

”Tarkoituksena on vuokrata muodostettavat siirtolapuutarhan määräala ja rannassa olevan toverikunnan mökin määräala perustettavalle siirtolapuutarhayhtiölle.”

Lienee tarkoitus vuokrata koko tontti 1 siirtolapuutarhayhtiölle ja lisäksi määräala toverikunnan mökin alueelta. Eli vuokrataanko tulevaa tonttia 1 vastaava määräala tilasta (1-68) yhtiölle, joka lohkotaan tontiksi myöhemmin?

Tällaisissa tapauksissa ei määräala ole aina vastannut tulevaa tonttia ja tontin lohkomisen jälkeen kirjaamismerkinnäksi on tullut ”määräala sijaitsee tontilla 1” joka ei ole ollut tarkoitus.

Tontille kulku retkeilymajan tien kautta (Linnanen):

Retkeilymajalle johtavalle kaupungin omistamalle Linnanen –nimiselle tielle ja puistoalueelle (nimetön puisto) pitänee perustaa kulkuoikeus palvelemaan tuota muodostettavaa tonttia 109-14-6 XX-1 yleiselle tielle pääsyä varten. Tästä tulee tehdä rasitesopimus kaupunki (infran tilaajapäällikkö ja geodeetti) / vuokraaja, jossa sovitaan Linnanen tien käyttöoikeudesta ja osallistumisesta tien kunnossapidon kustannuksiin.

Onko jalankulkuväylä sopiva autoliikenteelle avo-ojan itäpuolella?

Tontille kulku Aulangon-Heikkiläntien kautta

Kaavaselostuksessa on todettu kohdassa 5.4.1 tien liikenteen lisääntymisestä, pölyämisestä ja tien parantamisesta. Kustannukset maksavat tiekunnan osakkaat. Siirtolapuutarhasta tulee tiekunnan osakas. Yksitystien osakkaita on kuultava kaavan laadinnassa ja tonttijakoasiassa. Kutsuttava myös tontin lohkomisen toimituskokoukseen. Tieyksiköt määrätään yksityistietoimituksessa. Yksitystie sijaitsee asemakaava-alueen ulkopuolella, joten se on maanmittauslaitoksen toiminta-alueita.

Kohdassa, jossa jalankululle varatun alueen osa kohtaa Aulangon-Heikkiläntien, ei ole liittymäkieltoa ajoneuvoliikenteelle, joten saako autot, mopot, polkupyörät, jalankulkijat kaikki kulkea siitä? Miten toimii (polkupyörä)liikenne jalankulkuväylällä?

Kaavanlaatijan vastine:

Mikäli tonttijaon laatiminen voidaan aloittaa ehdotusvaiheen nähtävilläolon jälkeen, voidaan RP-alueen korttelirajoihin vielä siinä vaiheessa tehdä pieniä piirtoteknisiä tarkistuksia.

Kaavaratkaisua muutetaan ehdotusvaiheessa siten, että kulku RP-alueelle tapahtuu kokonaan Linnanen kautta. Aulangontie osoitetaan katualueeksi niin, että kaava-alue liittyy muuhun jo asemakaavoitettuun alueeseen ja liikenneyhteys tulee kokonaisuudessaan osoitetuksi asemakaavassa. Aulangon-Heikkiläntie säilyy yksityistienä.

RP-alueen löpi kulkevan ojan suuntaisella jalankulkuväylällä sallitaan jalankulun lisäksi pyöräily. Autoilua siinä ei sallita.

3. Ympäristöasiantuntija Heli Jutila 20.1.2014

Yleistä

Suunnittelualue sijaitsee Aulangolla n. 6 km keskustasta koilliseen Aulangon ulkoilumajan ympäristössä. Suunnittelualan kokonaispinta-ala on n. 26 ha, josta varsinaiseen siirtolapuutarha-alueeseen kuuluu n. 7 ha. Maaston korkeusasema on ylimmillään noin + 100,50 m merenpinnan yläpuolella (mpy, N2000-järjestelmässä) ja alimmillaan noin + 84,5 m mpy.

Luontoarvoista

Vohtenoisten luonnonsuojelulain luontotyyppin alueella esiintyy vuorijalavaa (*Ulmus glabra*), ei kynäjalavaa. Valtakunnallisesti arvokas Vohtenoisten luonnonsuojelulain mukainen luontotyyppi, jossa on uhanalaisen vuorijalavan esiintymä, on osoitettu luonnonsuojelualueeksi SL.

Kasvillisuus selvityksen suosituksia luontoarvojen huomioimiseksi ei kaikilta osin ole huomioitu kaavaluonnoksessa. Heti Aulangon ulkoilumajan pysäköintialueen länsipuolella on kasvillisuus selvityksessä luo-merkinnällä rajattavaksi esitetty noron ja tihkupintaisuuden luonnehtima lehtokorpi, metsälakikohde, joka on maakunnallisesti arvokas ja luontotyyppinä uhanalainen. Vohtenoisten luonnonsuojelulain luontotyyppinä rajattu vuorijalavametsikkö ja sen lähiympäristö, jonne jalavaesiintymät myös ulottuvat tulisi säästää kaavassa SL-merkinnällä. Tämän kuvion eteläpuolella on metsälain 3 §:n mukainen avainbiotooppi, tihkupintainen korpi ja osin lehto. Tämä maakunnallisesti arvokas kohde on esitetty luontoselvityksessä säästettävän luo- tai SL-merkinnällä. Luo- ja SL-rajauksen käyttäminen em. mukaisesti kaavassa mahdollistaisi kohteen luonto-arvojen paremman huomioimisen jatkokäytössä.

Liito-oravan kulkuyhteys ja arvioitu elinpiiri sijoittuu suunnittelualan itäosan kuusivaltaiseen lehtoon, jossa sekapuuna on runsaasti haapaa ja puusto on valtaosin järeää. Kaavakartalla liito-oravalle soveltuvat alueet on osoitettu lo- päällemerkinnällä. Sen määräyksessä todetaan, että olemassa oleva puusto on säilytettävä ja tarvittaessa täydennettävä liito-oravan liikkumisen kannalta riittävällä puustolla. Päällemerkinnän rajojen kulkua ei ole kaavakartalta aivan helppo löytää.

Aulangon siirtolapuutarhan kaava-alueella ei havaittu viitasammakkoa.

Aulangon selvitysalueella havaittiin 33 alueella pesiviksi tulkittua lintulajia, joista merkittävien siirtolapuutarhan kaavoituksen kannalta lienee lintudirektiivin pikkulepinkäinen. Se viihtyy peltoalueella ja pensaikkoisessa ojanvarressa. Lajille tulisi säästää noin 500 m²:n verran elinympäristöä peltoalueen keskiosissa. EU:n lintudirektiivin lajeista tavattiin myös palokärki. Silmälläpidettävällä sirittäjällä oli alueen lehdossa tiheähkö kanta.

Aulangon siirtolapuutarhan selvitysalueen todettiin 2013 tehdyissä maastoinventoinneissa (Faunatica Oy, Espoo, 2013) tarjoavan lepakoille hyvät mahdollisuudet lisääntymiseen ja alueella on todennäköisesti viiksisiippalajin tai -lajien lisääntymisyhdyskunta. Lepakkoselvityksen mukainen I luokan lisääntymis- ja levähdyspaikka tulisi ottaa huomioon omana kaavamerkintäänään s1, sillä luonnonsuojelulaissa nämä paikat on tiukasti turvattu. Nk. toverikunnan mökin lepakoiden esiintyminen selvitetään, jotta lepakoiden esiintyminen voidaan huomioida kaavassa ja kohteen korjaustöissä. Selvitys on jo tilattu. Lepakkoselvityksen suositukset paikalliseen valoilmastoon liittyen tulee huomioida rakentamistapaohjeissa.

Yleismääräyksenä 4 § on virkistysalueiden hoidon osalta todettu, että luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympäristöjen ja eliölajiesiintymien säilymisen edellytykset on otettava huomioon.

Laadukkaassa kaavaselostuksessa todetaan viherrakentamishojeilla pyrittävän vaikuttamaan mm. siihen, ettei alueelle istutettaisi mitä tahansa vieraslajeja, jotka voivat olla uhka ympäröivien luontoarvojen säilymiselle. Yleisiä alueita koskevissa yksityiskohtaisemmissa rakennus- ja hoitosuunnitelmissa tulee huomioida luonnonympäristön kannalta erityisen arvokkaiden elinympäristöjen ja luontotyyppien turvaaminen ja ohjata kulutusta pois näiltä alueilta.

Hulevedet

Suunnittelualueen keskellä sijaitsee avo-oja, joka laskee kohti luodetta golfkentän suuntaan. Tavoitteena on, että hulevesiä viivytetään palstoilla ja siirtolapuutarha-alueella. Alueella oleva oja on osoitettu alueen osaksi, jolle voidaan rakentaa tasausaltaita tai muita hulevesien hallintaa parantavia rakenteita. Katot tulee toteuttaa viherkattoina ulkonäkösysteistä ja hulevesien viivytyksen takia. Hulevesiä voidaan hyödyntää puutarhojen kastelussa. Kaavan hulevesien hallinta noudattelee Hämeenlinnan hulevesistrategian periaatteita.

Jätevesihuolto

Jätevesihuollon osalta tulisi pohtia tarkemmin koko alueen vesihuoltoratkaisua. Ensisijaisena ratkaisuna näkisin liittymisen vesi- ja viemäriverkostoon. Kaavaselostuksessa tulisi tässä tapauksessa edellyttää alueen muodostamista vesihuollon toiminta-alueeksi (jäteveden ja puhtaan veden osalta). Toisaalta kompostikäymälä- ja jokin harmaavesiratkaisukin voisi olla mahdollinen. Se, että mökit eivät tarvitse jatkuvaa lämmitystä, on energiataloudellisesti järkevää, mutta tällä voi olla vaikutusta valittavaan vesihuoltoratkaisuun. Kaavaselostuksessa olisi mielestäni tärkeää ottaa kantaa tähän, miten asiassa edetään.

Energia

Kohteen energiakysymyksiin liittyen olisi luontevaa kannustaa aurinkopaneelien käyttöön esim. kattopinnoitteissa. Tämä voisi myös olla vaihtoehtoinen viherkattovaatimuksen kanssa. Kaavaan voitaisiin ehkä räätälöidä oma määräys asiasta.

Liikenne

On hyvä, että pysäköinti tapahtuu hajautetusti eri puolilla siirtolapuutarha-alueita. Linnasen pohjoispuolella ei ole luontoselvittäjän suosituksen mukaan soveliasta laajentaa nykyistä pysäköintialuetta länteen, jossa on maakunnallisesti arvokasta lehtomaista norokangasta (luontoselvityksen kuvio 24). Virkistyskäytön mahdollisuuksia on turvattu osoittamalla yleiseen jalankulkuun tarkoitetut reitit asemakaavassa osa-alueen merkinnällä.

Kansallinen kaupunkipuisto

Ulkoilumaja ja Aulangontien varsi on osa kansallista kaupunkipuistoa. Aulangon luonnonsuojelualueen kohdalla Aulangontietä tulee kehittää erityisesti tietä ympäröivän puistoalueen käyttötarkoitusta edistäen. Kansallista kansallispuistoa ja sen hoito- ja käyttösuunnitelmaa on avattu monipuolisesti. Todetaan mm., että puskurivyöhykkeillä huolehditaan maisemakuvan ohella kasvillisuuden monikerroksellisuudesta, peittävydestä ja suojavaikutuksesta. Alueella sijaitsevien metsä- tai luonnonsuojelulain määrittelemien erityisten arvokkaiden elinympäristöjen ja luontotyyppien elinvoimaisuus turvataan mm.

ohjaamalla kulutusta pois näiltä alueilta. Kaavan laadinnassa on huomioitu myös kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelma.

Muutamia korjauksia koottuna:

s. 6 kasvillisuuskuviot kappaleessa, neljäs kpl, uhanalaisen kynäjalavan esiintymän, P.O. uhanalaisen vuorijalavan

s. 23 Kaava-alueen länsiosaan sijoittuu Vohtenoisten luonnonsuojelulain mukainen luontotyyppi, uhanalaisen kynäjalavan esiintymä, joka on kaavaluonnoksessa osoitettu luonnonsuojelualueeksi (SL). P.O. vuorijalavan!

Toimenpiteet

Aulangon siirtolapuutarhan asemakaava on huolella valmisteltu ja siinä on pystytty pitkälti huomioimaan alueen merkittävät luonto- ja maisema-arvot.

Laajat virkistysalueet turvaavat rakentamiselta suuren osan luonnoltaan arvokasta kaava- aluetta. Erityisten luontoarvojen suojaamiseksi myös muulta toiminnalta olisi selvintä, että liito-orava-alueiden lisäksi myös lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi luokiteltavat alueet sekä kasvistoltaan erityisarvoja omaavat kohteet tulee kukin säästää omalla merkinnällä. Lepakoiden osalta lisäselvityksellä saadaan vielä tarkentavaa tietoa kaavamääräysten pohjaksi. Pikkulepinkäisen suojelemisen kannalta tarpeellisen alueen säästäminen onnistunee ainakin nyt kaavassa näkyvillä luonnonvaraisena säilytettävien alueiden ja avo-oja-alueiden kohdalla. Siispä esitän, että Aulangon ulkoilumajan pysäköintialueen länsipuolelle oleva korpikuvio 24 rajataan luo-merkinnällä, Vohtenoisten vuorijalavaluontotyyppiin SL- aluetta laajennetaan ja sen eteläpuolinen korpi osoitetaan luo-merkinnällä.

Kaavan yleismääräykset ovat varsin onnistuneet. Niihin voisi lisätä, että rakennettava alue tulee muodostaa jäteveden ja puhtaan veden toiminta-alueeksi.

Sovelletut oikeusohjeet

LSL, ML, YSL, VHL, MRL

Kaavanlaatijan vastine:

Kaavaehdotukseen lisätään luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen merkintä (luo) ulkoilumajan pysäköintialueen länsipuolella olevalle korpikuviolle, Vohtenoisten vuorijalavaluontotyyppiin SL- aluetta laajennetaan ja sen eteläpuolinen korpi osoitetaan luo - merkinnällä. Lisäksi kaavaselostusta tarkistetaan muuttamalla virheellisesti mainittu kynäjalava vuorijalavaksi. Myös osa-alue (lu, lo) merkintöjen luettavuutta parannetaan. Kaavamerkintöjen avulla informoidaan alueella olevista luontoarvoista ja edesautetaan, sitä, että luontoarvot tulevat huomioituksi metsänhoitosuunnitelmissa ja virkistyskäyttöä suunniteltaessa.

Vesihuollon suunnittelu aloitetaan ennen kaavaehdotuksen asettamista nähtäville. Lepakoiden I luokan lisääntymis- ja levähdyspaikasta lisätään maininta yleismääräyksiin, sillä aluerajaukset ovat vaikeasti luettavissa kaavakartalta, kun ne noudattavat metsäkuvioita ja siten VR-alueen rajausta. Lepakoiden I luokan lisääntymis- ja levähdyspaikka sijoittuu kokonaisuudessaan VR-alueelle, joten sen säilymisedellytykset ovat hyvät. Tarkempia lepakkoselvityksiä ei tehdä alueella olevissa rakennuksissa, mutta kaavan yleismääräyksiin lisätään vaatimus lepakkoselvityksen tekemisestä ennen kuin rakennuksia korjataan tai puretaan.

Kunnallistekniikan suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa hankkeen toteuttava yhtiö, mutta suunnitelmat tulee hyväksyttävä kaupungilla ja HS-Vedellä.

4. Luonnonhoitopäällikkö Kaarina Aulin 21.1.2014

On hyvä, että P-paikkoja myös alueen sisäpuolella, ettei pysäköinti jää pelkästään ulkoilumajan P-alueen varaan. Se on nykyiselläänkin tiettyinä aikoina täynnä.

Liito-orava-alueelle (elinpiirille) tulee varmasti riskipuita palstojen ja metsän rajalle, jotka voivat olla vaaraksi rakennuksille ja ihmisille. Liito-oravaselvityksen suosituksissa sanotaan, että kaikki järeät kuuset ja haavat tulisi säästää, ja mielellään jättää kaikki liito-oravalle soveltuvat metsät täysin käsittelyjen ulkopuolelle. Tämä ei varmaan onnistu, vaan vähintään joiltain raja-alueilta joudutaan poistamaan ainakin kaatumaetäisyydeltä isoja ja lahoja kuusia, koskien myös polkureittien varsia (jo olemassa olevatkin). Puusto on paikoin myös niin tiheää, että jossain vaiheessa todennäköisesti tulee harvennustarpeita turvallisuuden lisäksi mm. maiseman ja puuston elinvoimaisuuden takia. Tietenkin toimenpiteet tehdään aina liito-orava-alueilla niiden vaatimukset huomioiden ja ELY:n ja lain ohjeistusten mukaisesti (niin kuin tähänkin asti, missä elinpiirejä on tiedossa). Näin ollen termi ”puusto on säilytettävä” on hieman väärä, voisiko olla, että puustoa tai aluetta hoidetaan liito-oravan elinpiiri huomioiden?

Etelä-/länsireunassa olevat palstat tulee varmaan jäämään aika varjoisiksi ja pimeiksi ellei puustolle tehdä jotakin (järeeä kuusikkoa).

Lu-merkintä: termi ”luonnonvaraisena säilytettävä” on hieman huono; alueet ovat mökkien keskellä ja samoin kuin lo -alueille, näillekin todennäköisesti tulee tarvetta joskus tehdä jotain hoitotoimia.

Miten huomioidaan moottorikelkkauran yhteys ulkoilumajalle? Ura menee muutoin ilmeisesti kaavan ulkopuolella ihan Heikkiläntien varressa? Tällä alueella kelkkailulla on myös matkailullista merkitystä, joten olisi hyvä huomioida. Samoin olisi hyvä tuoda jossain esille, että ura kulkee heti kaavarajan ulkopuolella Heikkiläntien varressa. Näin tulisi kaikille avoimesti tietoon, että myös tällaista harrastustoimintaa alueella on.

Myös latuyhteys olisi hyvä huomioida (suosittu ja paljon käytetty Aulangon 10). Voisiko kulkea myös alueen läpi kulkevan jalankululle varatun osan vieressä?

VR-alueella kulkee myös ratsastukseen varattu polkuja, onko tarpeen merkitä esim. ohjeellisina? Paikkahan voi muuttua aina vuosien varrella, jos katsotaan tarpeelliseksi.

Kaavanlaatijan vastine:

Kaavamerkintöjen lo ja lu tavoitteita avataan tarkemmin kaavaselostuksen kaavan toteutusta koskevaan kohtaan. Samoja kaavamääräyksiä on käytetty aiemmin myös muissa asemakaavoissa. Huonokuntoista puustoa voidaan karsia ja tehdä muita hoitotoimia, mutta uhanalaisten lajien vaatimukset tulee huomioida metsienkäsittelytoimissa.

Moottorikelkka- tai latu-uraa ei ole tarkoituksenmukaista osoittaa asemakaavassa vain kaava-alueen osuudelta, koska sen olisi jatkuttava myös kaava-alueen ulkopuolella luontevasti. Kaava mahdollistaa moottorikelkkauran tai latu-uran tekemisen esim. VR-alueille tai RP-alueen sisäistä kulkureitistöä hyödyntäen, mutta näistä on sovittava

maanomistajan kanssa erikseen. Myös latu-uran ja kelkkauran huomioimisesta lisätään maininta kaavan toteutusta kuvaavaan kaavaselostuksen kohtaan.

5. Viher- ja maisemasuunnittelu

Kirjallista kommenttia ei saatu, mutta viheraluesuunnittelijan kanssa pidettiin palaveri 24.1.2014, jossa käsiteltiin paitsi luonnosvaiheen palautetta myös rakentamistapaohjeluonnosta. Palaverissa nousi esille mm. seuraavia seikkoja:

- arvokkaita luontokohteita ei tulisi osoittaa asemakaavassa erillisillä osa-alueajauksilla (pl. luonnonsuojelualue), sillä metsälakikohteet on huomioitu Metsäkeskuksen metsienhoitosuunnitelmissa ja niistä saatavissa on ympäristöstä aina viimeisin tieto
- moottorikelkkailulle on oltava mahdollisuus päästä ulkoilumajalle
- pumpaamon paikka
- mistä palstojen kasteluvedet otetaan?
- sallitaanko kellareiden rakentaminen alueella
- yleisessä käytössä, rannalla olevien rakennusten rakentamistavan ohjaaminen
- palstalla oltava oma lehtikomposti
- kansallisen kaupunkipuiston rajaus puuttuu kaavakartalta
- miten rakentaminen vaiheistetaan, miten rakentamattomia mökkipalstoja saa käyttää
- hulevesien ohjaaminen ja käsittely (palstojen rajoilla olisi hyvä olla painanteet, joka toimii myös huoltokäytävänä asukkaille)
- miten kuivakäymälä mahdollistetaan alueella?

Kaavanlaatijan vastine:

Muutetaan lu- ja lo-kaavamääräyksiä on käytetty aiemmin muissa asemakaavoissa. Näiden sekä moottorikelkkailun osalta viitataan edellä annettuun vastineeseen.

Kunnallistekniikan ja hulevesien hallinnan suunnittelu aloitetaan kaavan ehdotusvaiheessa. Kaavaehdotukseen merkitään RP-alueelle ohjeellinen jätevesipumppaamon paikka. Hulevesiä voidaan hyödyntää palstojen kasteluvesinä, mikä niitä kerätään palstalla esim. tynnyreihin tai keskitetysti isompaan altaaseen.

Mökkeihin ei sallita kellarikerrosten rakentamista.

Rakennusvalvonnan kanssa käydyn keskustelun perusteella yleisillä alueilla olevien rakennusten rakentamistapaa ei ole tarpeen ohjata yksityiskohtaisesti rakentamistapaohjein. Rakennusvalvonta pystyy ohjaamaan rakentamista, koska alueet ovat kaupungin omistuksessa.

6. Infrasuunnittelu ja rakennuttaminen

Ei saatu kirjallisia kommentteja.

Vuoden 2013 lopulla pidetyssä yksiköiden välisessä palaverissa infrasuunnittelun ja rakennuttamisen tilaajapäällikkö painotti, ettei Aulangon-Heikkiläntien perusparantamiseen ole varaa lähitulevaisuudessa, eikä kaupunki pysty taloudellisesti tukemaan yksityisteiden peruskorjauksia merkittävästi.

Ulkoilumajan pysäköintialuetta ei tulisi antaa yksityisen loma-asutuksen käyttöön, vaan virkistyskäytön pysäköintitarpeet on huomioitava kaavaratkaisua laadittaessa.

Osallisten mielipiteet

1. Heikki Heino 16.1.2014

Aulangon siirtolapuutarhan asemakaavan selitystilaisuudessa oli luontoarvojen lisäksi mainintoja rakennuksista ja ympäristötekniikasta. Kohdassa 5.4.3 sanotaan ”Katot tulee toteuttaa viherkattoina ulkonäkösistä ja hulevesien viivytyksen takia”.

Aulangolle on tavoitteena kaavoittaa moderni siirtolapuutarha. Olen käynyt tutustumassa messuilla esitettyyn mökkiin. Rakennus on mielestäni hyvin alueelle sopiva, sisäratkaisuiltaan mukava ja käyttökelpoinen, rakenteiltaan yksinkertainen ja kestävä. Mutta kun sanoa saa, niin viherkatto ei mitenkään sovi rakennuksen katteeksi. Talon katon tulee olla kestävä, helposti puhdistettava ja tyhjentyä sadevedestä nopeasti. Vedet eivät saa jäädä katolle viipymään. Kattomateriaaliksi ei todellakaan sovi ruoho, turve tai maksaruoho. Viherkatto on ensinnäkin kallis vaihtoehto, vaikeasti hoidettava, sateella märkä ja painava ja hellekesinä korpuksi palanut rumilus.

Vesiasioden parissa useamman vuosikymmenen työskennelleenä olen sitä mieltä, että veden viipymiseen tontilla ja sen hyväksikäyttöön löytyy varmasti paljon parempia menetelmiä. Pihalle imeyttämisen lisäksi oikein suunnitellut ojastot pidättävät riittävästi ja kuitenkin ohjaavat vedet turvallisesti kokoomaajaan.

Miksiköhän viherkattoja ei Suomessa nähdä kuin korkeintaan betonielementeistä rakennettujen kellareiden kattoina ???

En vastusta uusia ideoita, mutta talonrakentamisessa on tärkeintä perustus ja kate ja tässäkin tapauksessa pitkän käyttöajan odotusarvo.

Kaavanlaatijan vastine:

Viherkatot loisivat alueelle erityistä, tunnistettavaa identiteettiä ja yhtenäisen luontoon sopeutuvan kattomaiseman. Valitulla tyyppimökkimallilla katot ovat hallitseva osa syntyvää taajamakuva.

Ehkä mielipiteen kirjoittajalla on mielessään ns. intensiivinen viherkatto, jonka paksuus voi olla 150-1500 mm ja painoakin 180-1200 kg m²:ä kohti. Nykyaikaisia, koko ajan suositaan kasvattavia ekstensiivisiä viherkattoja ovat maksaruohokatot, joiden paksuus on vain noin 40-70 mm, paino 50-150 kg m² kohti ja kustannusvaikutus on noin 40-50 €/m². Kustannussäästöä voi tavoitella myös istuttamalla maksaruohot itse siemenistä. Valmistajia on useita.

Viherkatto sitoo jopa 50-75 % sadevedestä ja haihduttaa sen takaisin ilmaan, jolloin hulevedet eivät rasita viemärijärjestelmiä tai avo-ojia. Hulevesien hallinta korostuu äärimmäisten sääilmiöiden esiintymisen lisääntyessä. Viherkatto toimii lämmöneristeenä (säästää kesällä jäähdytys- ja talvella lämmityskustannuksia). Viherkatto luo uusia kasvuympäristöjä pieneliöille. Maksaruohot soveltuvat hyvin viherkatoille, koska niiden juuret ovat pienet ja matalat ja ne kestävät hyvin kuivuutta. Vuonna 2012 Suomeen rakennettiin uusia viherkattoja arviolta 20 000 neliometriä. Saksassa, joka on viherkattojen pioneerimaa, niitä tulee vuodessa lisää jopa 10 miljoonaa neliötä.

Katon rakentaminen on syytä tehdä huolella (bitumikermi). Tärkeintä on, että pohjatyöt on tehty oikein, vesi- ja juuritiiviiksi. Kunnossapitona katto tarkistetaan kahdesti vuodessa, rikkaruohot ja ei-toivotut kasvit poistetaan ja salaojituksen toimivuus tarkistetaan ja kasvillisuutta lannoitetaan valmistajan ohjeen mukaan. Viherkatto suojaa kattorakenteita ja pidentää katon käyttöikä.

Ehdotusta laadittaessa laaditaan myös asemakaavaan liittyvät rakentamistapaohjeet, joissa suositellaan ensisijaisesti päärakennuksiin viherkattoa ja toissijaisena vaihtoehtona sileää huopakattoa.

2. Kari Niemistö (Urpala 109-415-6-13) 15.1.2014

Aulangonjärven rantaan rajoittuvan asuinkiinteistön omistajana ja Aulangon-Heikkilän yksityistien osakkaana haluan kiinnittää kaavavalmistelussa huomiota seuraavaan.

Aulangonjärvi on tähän asti pysynyt suhteellisen puhtasvetisenä ja ”luonnontilaisena”. Tämän vuoksi asemakaavaluonnoksen mukainen asukaskeskittymä tulee varmuudella aiheuttamaan paineita tämän olotilan säilyttämiseen.

Asemakaavan valmisteluasiakirjoista ei saa selvää kuvaa sen paremmin vesijohtoverkoston rakentamistoimenpiteistä kuin jätevesien käsittelystä tai johtamisesta. Jätevesien joutuminen tai edes suotuminen Aulangonjärveen ei saa olla siirtolapuutarhakentämisen lopputulos. Nykyaikana jätevedet pystytään hoitamaan ja siitä tulee olla riittävän selvä ohjeistus jo asemakaavan yhteydessä, koska tarkoitus on että alueen kunnallistekniikasta vastaa rakentaja/rakennuttaja.

Asiakirjaselvityksen mukaan hulevedet pyritään johtamaan rakennettavan alueen halki kulkevaan avo-ojaan. Ratkaisu tuntuu helpolta, mutta onko se tarkoituksenmukainen ja mitä tapahtuu, jos ”pyrkimys” ei onnistukaan. Pahin tilanne olisi, jos avo-ojasta tulisi viemäri.

Aulangon-Heikkilän yksityistien käyttö sen alkupäässä moninkertaistuu. Tähän on asiakirjoissa kiinnitetty huomiota mutta tilanteelle ei ole esitetty minkäänlaista ratkaisuvaihtoehtoa vaan ikään kuin jätetty asia yksityistien osakkaiden ratkaistavaksi. Näin perustava muutos yksityistien käytössä tulisi voida selvästi ratkaista jo asemakaavaa valmisteltaessa. Eräs vaihtoehto on yksityistien muuttaminen asemakaavakartan osoittamalta matkalta normaaliksi kaduksi, jonka rakentamisesta, peruskorjauksesta ja kunnossapidosta vastaa kaupunki.

Kaavanlaatijan vastine:

Alueen kunnallistekniikan ja hulevesien hallinnan toteuttamisen periaatteet selvitetään ennen kaavaehdotuksen nähtäville asettamista. Hulevedet eivät laske Aulangonjärveen vaan Vanajaveteen. Aulangonjärven rantojen virkistyskäyttö lisääntyy siirtolapuutarhan myötä, mutta pääasiassa uimista ja soutamista, melomista tai kalastusta käsittävällä virkistyskäytöllä ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia Aulangonjärven tilaan.

Kaavaratkaisua on päätetty muuttaa siten, että liikennöinti RP-alueelle tapahtuu kokonaisuudessaan Linnasen kautta (kaupungin omistuksessa). Jo kaavaluonnoksen selostuksessa tämä todettiin vaihtoehdoksi kaavaluonnoksen mukaiselle liikennöintiratkaisulle. Mikäli osa liikenteestä johdettaisiin RP-alueelle edelleen yksityistien kautta, tulisi asiasta sopia yksityistien tiekunnan kanssa ennen kaavaehdotuksen nähtäville

asettamista. Nyt siihen ei ole enää tarvetta. Kaavaratkaisulla minimoidaan kaupungin vastuulle tulevien katualueiden määrä ja sitä kautta kaupungille katujen suunnittelusta, ylläpidosta ja peruskorjauksesta aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia.

Linnasen kautta liikennöitäessä häiriöt yleiselle virkistyskäytölle kasvavat hieman, mutta samalla häiriöt vähenevät yksityistien osalta. Kaavamääräyksellä edellytetään RP-alueella osoitettavaksi 1 autopaikka mökkipalstaa kohti (kuten määrättiin myös luonnosvaiheessa).

3. Juho Grönholm 21.1.2014

Liittyen vireillä olevaan Aulangon siirtolapuutarhan kaavaan, esitän alla mielipiteeni nyt valmisteluvaiheessa. Luonto- ja ympäristöselvityksiä on laadittu kunnianhimoisesti ja kattavasti, mutta aluetta ei käytännössä ole suunniteltu. Paikoitusratkaisut eivät vakuuta, ja lähiympäristösuunnitelmaa, rakentamistapa- tai viherrakentamisohjetta ei ole esitetty.

Luonto- ja ympäristöselvityksistä ei ole vedetty johtopäätöksiä. Selvityksien perusteella suunnittelualueen ympäristön arvot ovat merkittävät. Vohtenoisten peltoalue soveltuu selvityksien perusteella rakentamiselle, mutta sen välittömän ympäristön luontoarvot heikkenevät, jos rakentaminen on esitetyn laajuista. Suunnitelma ei huomioi riittävällä tavalla selvityksien suosituksia puskurivyöhykkeistä ja nykyiselleen jätettävistä elinympäristöistä suunnitellun rakentamisalueen keskelle.

Luonnos ei vaikuta suunnitellulta tai harkitulta. Tavoiteltu tehokkuus on ilmeisesti liian suuri, koska luonnos on jäsentymätön, ei ota huomioon ilmansuuntia, näkymiä, eikä pysty luomaan miellyttävää ympäristöä. Suhde Aulangon-Heikkiläntiehen on erityisen harkitsematon. Kaavaluonnoksen mukaisesti toteutettuna alue ei olisi miellyttävä, laadukas, eikä sopisi Aulangon muuten verrattain korkeatasoiseen ympäristöön ja arkkitehtuuriin.

Aulangon alueella on kuitenkin nykyisellään kaksi vajaakäyttöistä ”mökkikyliää”. Molemmat on päästetty huonoon kuntoon, ja on kyseenalaista rakentaa kolmatta, ennen kuin kahdelle olemassa olevalle on esitetty uskottava tulevaisuus.

Aulangon-Heikkilän yksityistien kunto ja kapasiteetti eivät mahdollista kaavaluonnoksen mukaista liikenne- ja pysäköintiratkaisua. Tämä on todettu myös kaavaselostuksessa. Koska Aulangon-Heikkiläntien parantamisesta ei ole selvyyttä, sen kautta uudelle alueelle ajoa ei voida esittää kaavassa.

Kaavaluonnoksessa esitetty rakentaminen ja sen suuri määrä ovat ristiriidassa alueen käytön ja luonteen kanssa. Aulangon kansallisen kaupunkipuiston merkittävät kulttuuri-, virkistys- ja luonnonsuojeluarvot kärsivät kaikesta lisärakentamisesta alueella. Aulanko on koko Hämeenlinnalle ja kaikille hämeenlinalaisille arvokas sellaisena kuin se on nyt. Alueen tehokkaampaa hyödyntämistä tavoitellessa ei pidä lyhytnäköisesti tehdä kompromisseja sen herkkien vetovoimatekijöiden suhteen. Aulanko on saavuttanut herkän tasapainon ihmisten toiminnan ja upean luonnon välillä. Tätä tasapainoa ei pidä järkyttää vaan sitä pitää vaalia.

Kaavanlaatijan vastine:

Kaavaluonnoksesta saatujen viranomaislausuntojen ja kommenttien mukaan kaavaluonnoksessa on huomioitu riittävällä tavalla luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet muutamia tarkistustarpeita lukuun ottamatta, jotka aiotaan

kaavaehdotuksessa huomioida. Näin ollen kaavan perusratkaisun tai tehokkuuden ei arvioida olevan ristiriidassa alueen virkistyskäytön, luonto- tai maisema-arvojen kanssa.

Koska alue on päätetty ottaa rakentamiskäyttöön, on se tarkoituksenmukaista myös rakentaa tehokkaasti, jolloin seuraavan siirtolapuutarha-alueen perustamisen tarve siirtyy myöhemmäksi. Mökkipalstat sijoittuvat pääasiassa entiselle niitylle, jolloin vaikutukset luontoarvoille jäävät mahdollisimman vähäisiksi. Luonnossa liikkumista voidaan ohjata jo olemassa oleville poluille. Osoitetulla tehokkuudella alueelle saadaan käyttäjiä siinä määrin, että sillä uskotaan olevan positiivisia vaikutuksia myös Aulangon matkailu- ja ravitsemuspalveluiden kysyntään.

Kaavaratkaisua muutetaan ehdotusvaiheessa siten, että RP-alueelle liikennöidään kokonaisuudessaan Linnasen kautta, eikä siirtolapuutarhan liikenteellä rasiteta nykyistä Aulangon-Heikkiläntien yksityistietä. Tällöin myös pysäköintipaikat poistetaan Aulangon-Heikkiläntien reunalta. Aulangon-Heikkiläntien varteen osoitetaan kaavaehdotukseen istutettava puurivi, jotta alueen rajautuminen avoimen maisematilan suuntaan olisi täsmällisempää. RP-aluetta supistetaan eteläosasta siten, että siirtolapuutarha-alueen ja yleisen retkeily- ja ulkoilualueen raja sijoittuu olemassa olevan avo-ojan kohdalle. Näin ulkoilumajan ja siirtolapuutarhan välille jää enemmän virkistysaluetta, joka on mahdollista säilyttää metsäisenä.

Rakentamistapaohje asetetaan nähtäville yhtäaikaisesti kaavaehdotuksen kanssa.

B. Ehdotusvaiheen lausunnot ja muistutukset (2014)

Yhdyskuntalautakunta käsitteli asemakaavaehdotusta kokouksessaan 11.3.2014. Asemakaavaehdotus on ollut nähtävillä 17.3. – 16.4.2014 välisen ajan. Asemakaavaehdotuksesta saatiin 1 muistutus nähtävilläolon aikana.

Asemakaavaehdotuksesta on pyydetty viranomaislausunnot Hämeen ELY-keskuksen alueidenkäytön yksiköltä, Hämeen liitolta, Museovirastosta, Kanta-Hämeen pelastuslaitoksesta, Elenia Verkko Oy:ltä, Elenia Lämpö Oy:ltä, AinaCom Oy:ltä ja HS-Vesi Oy:ltä. Lausuntoja saatiin 6 kpl, HS-Vesi Oy:ltä ja AinaCom Oy:ltä ei saatu lausuntoa.

HS Vesi Oy:stä Jarno Laine osallistui kaupungin maankäytön suunnittelun ja infran suunnittelun yksiköiden sekä alueen toteutusta suunnittelevien yritysten kanssa siirtolapuutarha-alueen vesihuollon suunnittelua koskevaan palaveriin 4.3.2014. RP-alueen omalle pumppamolle varattua paikkaa (ohjeellinen alueen osaa, et) päätettiin tuolloin siirtää hieman etelämmäksi, jotta varmistetaan vesihuoltoverkostolle toimivat kallistukset.

Lisäksi pyydettiin kommentit kaupungin eri yksiköiltä ja yhtiöiltä: Linnan Infra, infran suunnittelu ja rakennuttaminen, rakennusvalvonta, paikkatieto ja kiinteistöt, ympäristöasiantuntija, luonnonhoitopäällikkö, viheralue- ja maisemasuunnittelu. Asemakaavaehdotuksesta saatiin kaksi kommenttia kirjallisena ja lisäksi palautetta saatiin yksiköiden välisissä palavereissa.

Lausunnot

1. Hämeen ELY-keskus / Ulla Räihä

17.4.2014

Dnro HAMELY/400/07.01/2013

Nro YMP/313/2014

Asemakaava koskee asemakaavoittamatonta aluetta Aulangontien (mt 3053) itäpuolella Vanajaveden ja Aulangonjärven välisellä kannaksella Hämeenlinnan kansallisen kaupunkipuiston pohjoispuolella ulottuen vähäiseltä osin puiston alueelle. Kaava-alue on kokonaan Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisella Vanajaveden laakson ja Aulangon valtakunnallisella maisema-alueella.

Hämeenlinnassa ei ole oikeusvaikutteista yleiskaavaa eikä kaava-alueella ole oikeusvaikutteista osayleiskaavaa. Kaavaluonnos on valtioneuvostossa 28.9.2006 vahvistetun Kanta-Hämeen maakuntakaavan ja 11.1.1984 hyväksytyin Hämeenlinnan oikeusvaikutuksettoman yleiskaavan keskeisten tavoitteiden mukainen ja vähäisenä pidettävä poikkeaminen yleiskaavasta on perusteltu kaavaselostuksessa.

Hämeen ELY-keskus antoi kaavahankkeesta lausunnon laatimisvaiheessa. ELY-keskuksen kommentit on pääosin otettu huomioon kaavaehdotusta laadittaessa.

Hämeen ELY-keskuksella ei ole huomautettavaa asemakaavaehdotuksesta.

Lausunnon antamiseen ovat osallistuneet Jukka-Pekka Flander ympäristöministeriöstä, Liisa-Maija Thompson Uudenmaan ELY-keskuksesta ja Merja Suomalainen Hämeen ELY-keskuksesta.

Kaavanlaatijan vastine:

Koska lausunnossa ei ole huomauttavaa, ei kaavaehdotusta ole tältä osin tarpeen muuttaa.

2. Museovirasto / Helena Taskinen ja Kaija Kiiveri-Hakkarainen

26.3.2014

MV/777/05.02.00/2013

Hämeenlinnan kaupunki on pyytänyt Museoviraston lausuntoa Aulangon siirtolapuutarhan asemakaavaehdotuksesta. Museovirastolla ei ole huomautettavaa kaavaehdotukseen.

Kaavanlaatijan vastine:

Koska lausunnossa ei ole huomauttavaa, ei kaavaehdotusta ole tältä osin tarpeen muuttaa.

3. Hämeen liitto / Maakuntajohtajan päätös § 47/2014 /

Heikki Pusa ja Timo Reina, valmistelija Heimo Toiviainen

28.3.2014

HL/322/03.02.00/2013

Hämeen liitto on antanut Aulangon siirtolanpuutarhan asemakaavaluonnoksesta kaavahanketta puoltavan lausunnon 14.1.2014 päivätyllä maakuntajohtajan päätöksellä. Kaavahanke on nyt edennyt ehdotusvaiheeseen. Merkittävin muutos luonnokseen verrattuna on uusi liikennetarkaisu, jossa Aulangontie on osoitettu katualueeksi, siirtolapuutarha-alueelle liikennöidään pelkästään Linnasen kautta ja sen pysäköinti on keskitetty korttelialueen eteläosaan. Lisäksi kaavamerkintöjä ja -määräyksiä on tarkennettu, luontoarvoja koskevia määräyksiä lisätty ja luonnonsuojelualuetta laajennettu.

Suunnittelualue on osa Aulangon herkkää ja arvokasta kokonaisuutta. Muutokset parantavat kaavan huolellisesti laadittua sisältöä entisestään.

Aulangon siirtolapuutarhan asemakaavaehdotus on maakuntakaavan mukainen. Hämeen liitto puoltaa asemakaavan hyväksymistä.

Kaavanlaatijan vastine:

Koska Hämeen liitto puoltaa asemakaavan hyväksymistä, ei kaavaehdotukseen tältä osin ole tarpeen tehdä muutoksia.

4. Kanta-Hämeen pelastuslaitos/Petri Talikka

15.4.2014

Lausunto 1 191

Tutustuttuani suunnitelmiin totean, ettei pelastusviranomaisella ole huomautettavaa asemakaavaehdotuksen periaatteisiin. Kaavaehdotuksen yleisiin määräyksiin on kirjattu, että että rakennusoikeuden lisäksi palstalle saa rakentaa erilliset kevytrakenteiset enintään 6 m² kokoisen vajan ja enintään 8 m² kokoisen pergolan/huvimajan. Em. rakentamisessa tulee huomioida riittävä etäisyys rakennusten välillä palon leviämisen estämiseksi (RakMk E1; 9.1). Tämä on huomioitu rakentamistapaohjeissa.

Tämä lausunto perustuu Hämeenlinnan kaupungin maankäytön suunnittelun laatimiin ja 25.2.2014 päivättyihin asemakaavaehdotukseen ja sen selostukseen liitteineen.

Kaavanlaatijan vastine:

Koska lausunnossa ei ole huomauttavaa, ei kaavaehdotusta ole tältä osin tarpeen muuttaa.

5. Elenia Verkko Oy / Vesa Hälvä

22.4.2014

Elenialla ei ole sähkön osalta lisättävää/muutettavaa 23.1.2014 annettuun lausuntoon.

Kaavanlaatijan vastine:

Elenia Oy on edellisessä lausunnossaan pyytänyt varaamaan suunnitellulle kaava-alueelle kaksi paikkaa puistomuuntamoille, jotka on lisätty kaavaehdotukseen ennen nähtäville asettamista.

Lisäksi Elenia on huomauttanut, että kaavoitettavalla alueella sijaitsee 20 kV keskijänniteilmajohtoja ja 0,4 kV pienjänniteilmajohtoja ja -maakaapeleita lausunnon liitteenä olleen suuntaa-antavan liitekartan mukaisesti. Työskenneltäessä ja rakennettaessa nykyisten sähköverkon rakenteiden läheisyyteen tulee huomioida sähköturvallisuuden edellyttämät etäisyysvaatimukset. Elenia on lausunut, ettei nykyisille rakenteille ole tarkoituksenmukaista varata kaavaan johtoalueita, mutta on huomioitava, että mahdollisista ylimääräisistä johtomuutoksista aiheutuvat lisäkustannukset laskutetaan työn tilaajalta. Rakentamisesta aiheutuvat kustannukset ja aikataulu on sovittava tapauskohtaisesti ennen työn aloitusta Elenian kanssa (maastokatselmus, tarjous-/tilausmenettely).

Koska Elenialla ei ole huomautettavaa asemakaavaehdotuksesta, ei ehdotusta tältä osin ole tarpeen muuttaa.

6. Elenia Lämpö Oy / Mikko-Matti Kojonsaari

14.3.2014

Elenia Lämmöllä ei ole huomautettava asemakaavaehdotukseen.

Kaavanlaatijan vastine:

Koska lausunnossa ei ole huomauttavaa, ei kaavaehdotusta ole tältä osin tarpeen muuttaa.

Ehdotusvaiheen kommentit kaupungin eri yksiköiltä

1. Paikkatieto ja kiinteistö /Esa Rytkönen

16.4.2014

Ajoneuvoliikennettä ei kokonaan estetä Aulangon-Heikkiläntien kautta, kun ei ole hakaviivaa rajan päällä. Hoidetaanko liikennemerkillä?

Kuten aiemmin totesin, on tontin 1 lohkomistoimituksessa käsiteltävä, mistä kiinteistölle kuljetaan. Kun kulku tapahtuu kaupungin omistaman puiston eli yleisen alueen, Linnanen

tien kautta, on siihen perustettava tieoikeus tonttia 1 varten. Tämä on mahdollista, koska yleisen alueen kautta saa kulkutien tontille järjestää. Se, miten tontti 1 osallistuu tien kunnossapidon kustannuksiin, pitää ratkaista jo ennen kuin tonttijako tehdään ja tontti lohkotaan.

MRA 37 §, 38 §

Kiinteistönmuodostamislain mukaan rasiteasiat ja korvaukset on aina käsiteltävä toimituksessa.

Koska rakentamisella tulee olemaan kiire, kuten aina kaavan vahvistuttua, olisi hyvä asian olla valmisteltu ennen tonttijakokartan tekoa.

Kaavasta en havainnut muuta mainittavaa.

Kaavanlaatijan vastine:

Aulangon-Heikkiläntien varteen yleiselle jalankululle ja polkupyöräilylle varatun alueen osan kohdalle lisätään ajoneuvoliittymäkielto asemakaavaehdotukseen, sillä siitä ei ole tarkoitus tehdä ajoneuvoliittymää, vaikka kävely ja pyöräilytie liittyisikin yksityistiehen. Myös kävely- ja pyöräilytien liittämistä yksityistiehen on sovittava erikseen yksityistien tiekunnan kanssa.

2. Yhdyskunta-, ympäristö- ja rakentamispalvelut, infran suunnittelu/

Susanna Lappalainen, vihersuunnittelija

24.4.2014

Mielikuvat Aulangosta ja sen ympäristöstä ovat vahvoja. Keskeisin vetovoimatekijä Aulangon laajan kokonaisuuden virkistys- ja matkailutarjonnassa on maisema ja puistomainen ympäristö, minkä vaaliminen on oltava pohjana myös toimintojen ja liittyvien alueiden suunnittelussa. Historiallisten ja puutarhataiteellisten arvojen tulisi myös lähiympäristössä ohittaa sinänsä tärkeät virkistys- ja luonnonarvot, jos niiden välistä suhdetta joudutaan harkitsemaan. Uusien siirtolapuutarha- ja viljelypalstatoimintojen osoittaminen alueelle tukee sinänsä koko laajemman kokonaisuuden käytettävyyttä ja sitä kautta myös säilymistä. Ensisijaisesti maisemapuiston historiallisesti autenttiset piirteet ja niiden säilyttäminen, mutta myös huoliteltu ympäristö kokonaisuudessaan, on myös matkailullinen vetovoimatekijä. Vain hoitamalla Aulangon alue voi säilyttää ympäristöön perustuvan vetovoimansa.

Kaavanlaatijan kanssa käytiin valmisteluvaiheessa keskustelua useimmista myös tässä listatuista suunnittelukysymyksistä. Yksi merkittävimmistä tavoitteista oli viherkattojen käyttäminen rakennuksissa.

Uudisrakentamisen sopeuttaminen ympäristöön

Uudisrakentaminen tulisi liittää Aulangon kokonaisuuteen uudenlaisen maisema-arkkitehtuurin keinoin. Maiseman ja rakentamisen välinen tasapaino on tärkeä, jotta rakentaminen ei muodostu ympäristöstään erilliseksi osaksi tai jopa kontrastiksi sille. Innovatiiviset ratkaisut, kuten rakennusten yhtenäiset viherkatot, voisivat nousta arkkitehtuurin veroisiksi alueen tunnusmerkeiksi, kuten Vanajan rantaviivaa reunustavat hopeapajut aikoinaan. Viherkattojen avulla voidaan merkittävästi helpottaa tiiviisti rakennetun alueen hulevesien käsittelyä sekä tukea luonnon monimuotoisuutta. Viherkatot tasaavat rakennusten lämpötilavaihteluita; viilentävät kesällä ja eristävät talvella. Vihreät katot ovat nykyään olennainen osa eurooppalaisten kaupunkien hulevesien hallintaa,

maisemointia ja arkkitehtuuria. Myös Suomessa tutkimus (Helsingin yliopisto 'Viides ulottuvuus'), tuotekehitys (valmiit kaupalliset kasvimatot) sekä suunnittelun ja rakentamisen ohjeistus (RT 85-10709) ovat jo aivan eri tasolla kuin jokunen vuosi sitten. Jos kaavassa sallitaan vaihtoehtoinen kattomateriaali (huopakate), on todennäköistä, että viherkatot jäävät ehkä vanhentuneiden ennakoasenteiden takia rakentamatta ja niiden kautta yhtenäinen ja omaleimainen, modernin siirtolapuutarha-alueen ominaisilme saavuttamatta.

Asemakaavan siirtolapuutarha-alueelle asetettujen tavoitteiden toteutuminen edellyttää huolellista, kaikki osa-alueet kattavaa ja yhteen sovittavaa suunnittelua (tiet, alueen sisäinen reitistö, kunnallistekniikka, hulevedet, alueen yleissuunnittelu...). RP-alueen muun suunnittelun tulisi edetä asemakaavan laadinnan yhteydessä. Jos hulevesiä halutaan asemakaavan tavoitteiden mukaisesti johtaa avo-ohjaan, se vaatinee rakenteellisen putkiverkoston, pintavaluntana se ei käytännössä ole mahdollista. RP-alueen vuokraaminen kokonaisuudessaan ulkopuoliselle toteuttajalle vaikuttaa merkittävästi mahdollisuuteen ohjeistaa suunnittelua, rakentamisen vaiheistusta tai toimintaa jatkossa.

Rakennusluvan saamisen edellytyksenä vaadittavaan käyttösuunnitelmaan tulee liittyä aluetta koskeva ympäristösuunnitelma. Ympäristösuunnitelman laatijan tulee olla alan koulutuksen saanut (maisema-arkkitehti, hortonomi tms.) viheraluesuunnittelija ja perehtynyt kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden ympäristöjen suunnittelun problematiikkaan.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet

Etelä-Hämeen lehtokeskuksen alueella sijaitsevassa Vanajaveden laaksossa metsän peitteisyyteen syntyneissä aukkopaikoissa uudistuvat luontaisesti kaikki kotimaiset jalopuut. Niiden kasvua ja kehitystä pitää kuitenkin tukea, jotta ne menestyisivät lajien välisessä kilpailussa. Hoitotoilla estetään mm. luonnollisen metsänkasvun aiheuttama kuusettuminen, joka köyhdyttää merkittävästi muuta kasvillisuutta. Aulangon alueella jo 62 % puuston pinta-alasta oli 2000-luvulle tultaessa kehittynyt lähes puhtaiksi kuusikoiksi.

Luo - luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alueen osa

Koko VR-alueen merkittävyys ja ominaispiirteet tulisi ilmetä kaavasta, mutta yksittäisten metsälakikohteiden rajaamista VR-alueen sisään tulisi harkita. Metsälakikohteiden ominaispiirteiden muuttaminen metsähoidollisissa toimissa on lain mukaan kielletty. On kyseenalaista rajata erillisiä luo-alueita kaavaan, kun koko VR-alue on sijaintinsa, monimuotoisuutensa ja muiden ominaisuuksiensa puolesta osa erityisen merkittäväksi luokiteltavaa virkistys- ja ulkoilu- sekä maisema-aluetta. Kysymyksessä on kuitenkin myös kulttuurimaisema, jolla on pitkäaikainen ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksen historia. Samoin yksittäisten lo-alueiden rajaamista VR-alueen sisään erikseen tulisi harkita. Varsinkin eläimen kohdalla sen pitäytyminen rajatulla alueella lienee mahdotonta. VR-alueiden ja RP-alueen sisään jäävien luonnonalueiden erityisominaisuuksien tulisi näkyä riittävän kattavasti yleismerkinnöissä.

Lo- ja lu- kaavamerkinnoissä käytettyä sanamuotoa tulisi muuttaa siten, että ne mahdollistavat yksilöllisesti laadittujen/ laadittavien luonnonhoitosuunnitelmien mukaiset toimenpiteet. Alueen luontoarvojen selvittäminen kaavan laadinnan yhteydessä on tuonut arvokasta ja yksityiskohtaista tietoa näiden käytännön toimenpiteitä ohjaavien hoitosuunnitelmien tueksi.

Asia on tullut ja tulee esille lähes jokaisen asemakaavan laadinnan yhteydessä. Aikaisemman käytännön mukainen merkintätapa, johon on tuloksettomasti yritetty vaikuttaa, ei voi olla

perusteena osittain huonoksi koetun käytännön jatkamiselle. Katso myös luonnonhoitopäällikkö Kaarina Aulinin valmisteluvaiheen kommentit (pvm. 21.1.2014).

Lu - Luonnonvaraisena säilytettävä alueen osa.

Tulisi olla esim. 'Luonnonomaisena (tai luonnonmukaisena) hoidettava alueen osa'.

Lo - Alueen osa, jonka olemassa oleva puusto on säilytettävä ja tarvittaessa täydennettävä liito-oravan liikkumisen kannalta riittävällä puustolla.

Tulisi olla esim. 'Alueen osa, jota hoidetaan liito-oravan elinolosuhteet huomioiden.' Tai '...jonka metsäisyyttä hoidetaan liito-oravan elinolosuhteet huomioiden.'

Liikenneyhteydet ja pysäköinti

Aulangon-Heikkilän tien tulisi edelleen sisältyä asemakaava-alueeseen. Siirtolapuutarhan liikenteen tulisi jakautua sekä Linnasen että Aulangon-Heikkilän tien välille aikaisemman vaihtoehdon mukaisesti, mikä jakaisi myös RP-alueen pysäköinnin useampaan kohteeseen. Tämä tarkoittanee käytännössä Aulangon-Heikkilän tien muuttamista tältä osin yksityistiestä kaupungin kaduksi.

Linnanen on kansallisen kaupunkipuiston alueella ja palvelee yleistä virkistystä. Se on ehdotuksessa merkitty VR-aluetta halkovana ajoyhteytenä. Kaiken liikenteen ohjaaminen Linnasen kautta muuttaa ajoyhteyden luonnetta voimakkaasti ja liikennemäärien huomattavasti lisääntyessä se tulisi merkitä kaduksi. Tämä saattaa heikentää merkittävästi alueen erityisiä arvoja suhteessa kansallisen kaupunkipuiston periaatteisiin.

Ulkoilumajan ympäristö on tärkeä sisäänkäynti Aulangon puistoon, koska sen vieressä on koko Aulangon ainoa laajempi julkinen pysäköintialue. Se palvelee paitsi ulkoilumajalla kävijöitä myös puistometsään ja Aulangonjärven lenkeille ulkoilu- ja virkistystarkoituksessa suuntaavia. Pysäköintialueen tulee pysyä julkisessa käytössä (kaavamerkintä LP).

RP-alueelle sijoituvia pysäköintialueita ja sisäänajoyhteyttä tulee ehdotuksen mukaisessa vaihtoehdossa jäsentää istutuksilla niin, että siitä ei muodostu yhtä suurta sorakenttää. Pysäköintialueet eivät saa erottua Aulangon näkötorjasta katsottaessa. Aikaisemmassa versiossa esitetty hajautettu pysäköinti on suositeltavampi vaihtoehto, koska se estää laajan yksittäisen pysäköintikentän muodostaman maisemavaurion syntymisen.

Kaavanlaatijan vastine:

Asemakaavaehdotusta laadittaessa viherkattojen vaatimuksesta luovuttiin, sillä ne koetaan vielä rakennusteknisesti epävarmoina ennakoasenteista johtuen. Viherkatoista syntyisi alueelle erityistä luonnetta, joka erottaisi siirtolapuutarhan muista lomakylistä/leirintämökeistä ja vahvistaisi alueen puutarhamaista luonnetta. Tästä syystä rakentamistapaohjeissa on edelleen suositeltu ensisijaisesti käytettäväksi viherkattoa, mutta annettu vaihtoehdoksi huopakatto. Rakennustapaohjeeseen lisätään tieto viherkattojen rakentamista ohjeistavasta RT-kortista.

Alueen yksityiskohtainen suunnittelu etenee voimallisemmin nyt, kun kaavaehdotuksesta saatu palaute on käytettävissä. Näin yksityinen taho välttyy turhilta suunnittelukustannuksilta. Kaupunki voi vielä vuokrasopimusta laadittaessa sopia toimijan kanssa pelisäännöistä, kuinka aluetta koskevat suunnitelmat hyväksytetään kaupungilla. Rakennustapaohjeeseen lisätään käyttösuunnitelmaa koskevaan kohtaan (luku 2.) vaatimus ympäristösuunnitelman laatimisesta.

Lu- ja lo-kaavamerkinnot pidetään asemakaavassa. Lu- ja lo -kaavamääräykset muotoillaan uudelleen ehdotetun mukaisesti, jotta tarvittavat hoitotoimenpiteet voidaan tehdä. Muutos ei heikennä luontoarvojen säilymistä, sillä luontoarvoja turvaa kaavassa annettu yleismääräys ”Virkistysalueiden hoidossa on otettava huomioon luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympäristöjen ja eliölajiesiintymien säilymisen edellytykset”.

Asemakaavan liikennetarkoituksiin on päädytty luonnosvaiheessa saadun palautteen perusteella. Aulangon-Heikkiläntietä tai Linnasta ei haluta osoittaa asemakaavakaduksi. Linnaselle on tarpeen perustaa tieoikeus siirtolapuutarha varten. Ulkoilumajan pysäköintialue on osoitettu julkiseen käyttöön asemakaavamerkinnoin, vaikka se on osoitettu pysäköimispaikan merkinnällä. Alueen käyttötarkoitus VR – virkistys- ja retkeilyalue kertoo alueen julkisesta käytöstä. Rakentamistapaohjeessa on vaadittu pensaiden ja puiden istuttamista pysäköintialueen yhteyteen, mutta rakennustapaohjetta tarkennetaan vielä tältä osin (luku 3.1).

Muu kaupungin yksiköiltä saatu palaute

Moottorikelkkailu

Hämeenlinnan kaupungin vihersuunnittelun, luonnonhoitoyksikön, kaavoituksen ja Linnan Infran sekä ympäristöministeriön ympäristöneuvoksen kanssa 8.4.2014 käydyssä palaverin perusteella päätettiin Aulangon siirtolapuutarhan asemakaavaan merkitä moottorikelkkauralle ohjeellinen merkintä siksi, että Aulangon alueella on turvattava monenlaisen virkistyskäytön tarpeet. Ohjeellinen moottorikelkkaura merkitään lähteväksi Aulangon ulkoilumajan pysäköintialueelta Linnasen pohjoispuolella kohti länttä ja siitä VR-alueen läpi etelä-pohjoissuuntaisesti kohti Aulangon-Heikkiläntietä. Aulangon-Heikkiläntien varressa ura yhtyy jo käytössä olevaan uraan, joka länteen mentäessä ylittää Aulangon-Heikkiläntien, jatkuu golf-kentälle ja edelleen Vanajavedelle ja itään mentäessä seuraa pidemmän matkaa Aulangon-Heikkiläntien vartta, kunnes ylittää tien ja jatkuu Luhtialan suuntaan. Kelkkaura mahtuu kulkemaan kaupungin omistamalla maalla, nyt kaavoitettavan alueen ja Aulangon-Heikkiläntien välisellä alueella ja siksi sitä ei ole tarpeen tältä osin merkitä asemakaavaan kaava-alueen pohjoisosassa. Moottorikelkkaura merkitään myös havainnekuvaan ja kirjataan rakennustapaohjeisiin tiedoksi. Koska RP-alue on tarkoitettu ensisijaisesti kesäkäyttöön ei se ole ristiriidassa kelkkailun kanssa. Vaikka kelkkaura sijoittuu osittain luo-alueen reunaan, ei se talvisena aktiviteettina uhkaa alueen luontoarvojen säilymistä. Osoitetulla kohdalla moottorikelkkaura ei risteä latureittien tai ratsastusreittien kanssa. Moottorikelkkailu edellyttää sopimista maanomistajan kanssa.

Luonto

Hämeenlinnan kaupungin ympäristöasiantuntija Heli Jutila on ilmoittanut sähköpostilla 26.5.2014 että kynäjalavaksi nimetyt jalavat ovat kynäjalavia eikä vuorijalavia, miksi ne on nimetty ELY-keskuksen päätöksen mukaisesti luontoselvityksissä. Maastotarkastuksella on ollut mukana myös ELY:n asiantuntija, joka on myöntänyt virheen. Kaavatyötä koskeva kasvillisuuskartoitusjulkaisu on päivitetty tältä osin. Samalla käynnillä on tehty muutama uusi lajihavainto, jotka on huomioitu kasvillisuuskartoituksen päivityksessä.

Muistutukset

1. Heikki Heino

10.4.2014

Esitin mielipiteeni Aulangon siirtolapuutarhan viherkattojen rakentamisesta.

Kaavoittaja on esittänyt vastineessaan monia viherkattojen etuja muihin kattorakenteisiin verrattuna. Monet perusteluista ovat mielestäni harhaanjohtavia ja vähintäänkin kyseenalaisia.

Kuten aikaisemmin esitin, hulevesien käsittelyyn alueella on tehokkaampia ja käyttökelpoisempia menetelmiä kuin viherkatot. Sadevedet voidaan käyttää puutarhojen kasteluun tonteilla keräämällä, ojasteilla ja lammikoilla ja myös tonteilla imeyttämällä. Koska vedet joutuvat golfkentän vesimuodostelmien kautta Vanajaveteen, niistä ei ole sateisinakaan kesinä mitään haittaa.

Jos viherkatot olisivat todella suosiotaan kasvattavia, luulisi niitä olevan siellä täällä, eikä vain ole näkynyt. Kirjallisuuden mukaan viherkattoja on rakennettu koemielessä selvitettäväksi, miten ne sopivat Suomen olosuhteisiin, siis vasta kokeillaan. Saksan rakentamista ei voi muutenkaan verrata Suomen olosuhteisiin.

Viherkattojen mahdollinen toimiminen lisälämmöneristeenä on Suomen oloissa vähintäänkin kyseenlaista. Kastuminen, kuivuminen, haihtuminen, jäätyminen ja sulaminen muodostavat niin monimutkaisen yhtälön, että siitä on hyötyjen nimeäminen lähes mahdotonta.

Viherkattojen rakentaminen lisää rakennuskustannuksia, sen hoitaminen ja kunnossapito maksaa ja on mahdotonta vähänkin iäkkäämmille siirtopuutarhureille.

Siis rakennettakoon katot Suomen ilmastoon sopiviksi, kestäviksi ja huoltovapaiksi, ympäristöön sopiviksi. Hyväksi todettuja materiaaleja ja värisävyjä on kyllä riittävästi.

Kaavanlaatijan vastine:

Kaavan ehdotusvaiheessa laadituissa rakentamistapaohjeissa sallitaan alueella paitsi viherkattojen myös huopakattojen rakentaminen, joten muistutus ei edellytä muutoksia asemakaavaehdotukseen. Rakennustapaohjeeseen on lisätty tieto viherkattojen rakentamista ohjeistavasta RT-kortista.